

«L'escola és clau per explicar que les llengües no coneixen fronteres»

Entrevista

Nova publicació. Les comarques de la diòcesi de Tortosa acullen la varietat geogràfica tortosina, que rep pressions de signe diferent segons on es parle

MARINA PALLÁS CATURLA
TORTOSA

Miquel Àngel Pradilla (Rossell, Baix Maestrat) és catedràtic de Sociolingüística Catalana al Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. Des del 2005 és membre numerari de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i membre del Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya. És autor d'una extensa nòmina d'articles i llibres i des de juny del 2003 és director científic d'Onada Edicions. Acaba de publicar el llibre *Reflexions (socio)lingüístiques des del bell mig de la catalanofonia*.

El llibre és com una recapitulació dels seus estudis sobre la llengua al territori de la diòcesi de Tortosa.

Sí, hi ha una temàtica que he abordat durant tota la meua vida acadèmica que és l'estudi de les dinàmiques sociolingüístiques del territori, i vaig pensar que es podien recollir alguns treballs que dibuixen les grans línies del que a mi m'havia interessat, i que precisament va ser el que em va delectar a fer filologia als anys 80: la desorientació que em produïa, sent del Rossell, trobar-me en territori que estava ubicat a la zona administrativament valenciana. La llengua al territori em va crear una sèrie d'inquietuds... Amb una línia administrativa per mig, la llengua es veu i es viu de manera diferent.

Al llibre diu que s'hauria de situar en lloc preferent l'estudi de la cruïlla lingüística valenciano-catalana i aragonesa com a garant de la unitat de la llengua. Per a mi això és important perquè és l'evidència dels nostres parlars, d'aquest trànsit amable i tranquil entre el sud català i el nord valencià. Les llengües no han de coincidir necessàriament amb els límits administratius.

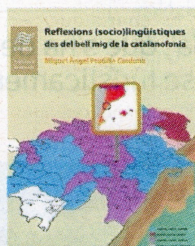
Els parlars de la varietat tortosina a les Terres de l'Ebre han sigut fruit d'estudis. Calen ara

Miquel Àngel Pradilla fotografiat a l'Institut d'Estudis Catalans.

FOTO: HUGO FERNÁNDEZ ALCARAZ

Novetat

Reflexions (socio)lingüístiques des del bell mig de la catalanofonia

Autor: Miquel Àngel Pradilla
Editorial: Onada Edicions
Idioma: Català

més estudis del nord valencià i el baix Aragó?

La part geolingüística està molt ben treballada a Terres de l'Ebre, hi ha una tesi doctoral per comarca i una descripció dels parlars

molt bona. No ho tenim encara al nord valencià. Em consta que hi ha estudis en marxa, però caldria tancar el cercle i fer una diagnosi completa d'aquestes comarques i de les seues varietats.

Creu que a les escoles o instituts es fa un esforç per ensenyar la varietat tortosina?

Hi ha una realitat molt desigual. El que no hi ha hagut és un ensenyament institucionalitzat, per dir-ho d'alguna manera, que fes anar a la una, i això ha anat a la contra per a l'escassa difusió del model. El coneixement de la norma del professorat de català és un coneixement molt reduït, molt insuficient i coneixen la norma que es deriva del model català, que és l'oriental central, però l'altra part de la norma que és justament el que permetria fer tries lingüístiques més favorables a la varietat, aquesta no la coneixen. I al final no s'utilitza per inseguretat.

L'escola és clau?

El món educatiu ha de tenir clar que la varietat estàndard ha de ser compatible amb les varietats geogràfiques. Una preserva la ri-

quesa i l'altra perquè tota llengua necessita una varietat formal. L'escola és clau. Estan formats en «això és correcte i això, incorrecte», no se sap gestionar la llengua des de l'adequació. Unes formes són adequades per a uns usos i unes altres, per a altres, però totes són legítimes. Al llibre m'interessava molt establir aquesta idea de varietat transfronterera, que va més enllà dels límits estrictes de les administracions. Treballar això, i veure l'impacte que té, també com canvia amb les pressions: a les Terres de l'Ebre la pressió és del català oriental. Al nord valencià, en canvi, hipotèticament hauria de ser del valencià central i en canvi allí la pressió és del castellà. La varietat formal no té la potència que té a Catalunya. Si a dalt, la pressió de l'estàndard acaba difonent unes normes, i al nord valencià s'acaben imposant les formes més valencianes, a poc a poc anirem creant una frontera lingüística més gran, una separació. Quan el que hem de fer és potenciar la unió. Per això les escoles són fonamentals, han de donar exemple que les llengües no coneixen fronteres.

Quins són els perills als quals s'enfronta el català?

El català està en una fase delicada, però les Terres de l'Ebre són una mena d'oasi. I això és perquè aquí hi ha una base demogràfica autòctona molt més gran. També té problemes, no obstant això. La llengua s'ha de territorialitzar. Avui un xiquet s'aixeca, agafa el mòbil i comença a comunicar-se allí dins. Passa moltes hores en un entorn no territorial. I en aquests nous entorns digitals hi ha una presència molt més gran de les llengües hegemòniques. I això està canviant els hàbits comunicatius de la gent jove, també a les Terres de l'Ebre. I així mateix nosaltres acabem parlant en castellà a la gent novvinguda, per exemple. Aquestes pautes d'ús lingüístic que amaguen la llengua als novvinguts és a l'Ebre i a tot arreu. Veiem que aquella solidesa de l'ús de la llengua va baixant... I no podem abaixar la guàrdia.